

СВІТЛИНИ ДО „СВІТИЛЬНИКА ІСТИНИ”

**Джерела до історії Української Католицької Богословської Академії
у Львові (1928/29 - 1944) з нагоди її 50-літнього Ювілею
та смерти (7 вересня 1984 р.) її Організатора і Ректора
Блаженнішого Патріярха і Кардинала Йосифа Сліпого**

Світлини зібрав і опрацював д-р Павло Сениця

Чікаго, 1984

ВІЯСНЕННЯ

Здавалося, що з появою друком третьої частини „Світильника Істини” праця упорядника закінчена.

Та не так сталося і тому тими кількома словами хочу вяснити, чому ще друкуємо додаткову вкладку світлин і доповнення розділу „Ті, що від нас відійшли . . .”, в першій мірі світлинами, які відносяться до смерті нашого Патріярха, Блаженнішого Отця Йосифа.

Завжди виринають в працях браки і недотягнення, мовні чи друкарські помилки, коли нема достаточного числа людей в редакції і коли працю друкують не в тім самім місці, де живе автор або упорядник книжки.

Так і в нашім випадку!

Третя частина появилася без світлин з останнього з'їзду колишніх професорів, студентів і абсолювентів Української Богословської Академії з нагоди її 50-літнього Ювілею, що відбувся в Торонті в днях 5-8 червня 1980 р.

Світлини, призначені до друку, пропали в часі поштової пересилки.

Треба було конечно той брак доповнити!

Завдяки допомозі колег вдалося упорядникові зібрати додаткові світлини про Богословську Академію та її студентів і з останнього з'їзду в Торонті й приготувати їх до друку.

Конче треба було доповнити розділ „Ті, що є д нас відійшли” ще матеріялами-згадками про наших двох визначних музик, співаків і диригентів — бл. п. Івана Задорожного і бл. п. Василя Матіяша, колишніх студентів Української Богословської Академії у Львові. Допоміг у цьому кол. абсолювент Академії, мгр. Євген Дачишин, піяніст, який з ними концертував на терені Академії і в поїздках по Галичині з концертами в пам'ять о. Маркіяна Шашкевича та зустрівався з ними на чужині.

Не один з нас запитає, чи це доповнення — вже кінець праці про нашу Високу Богословську Школу.

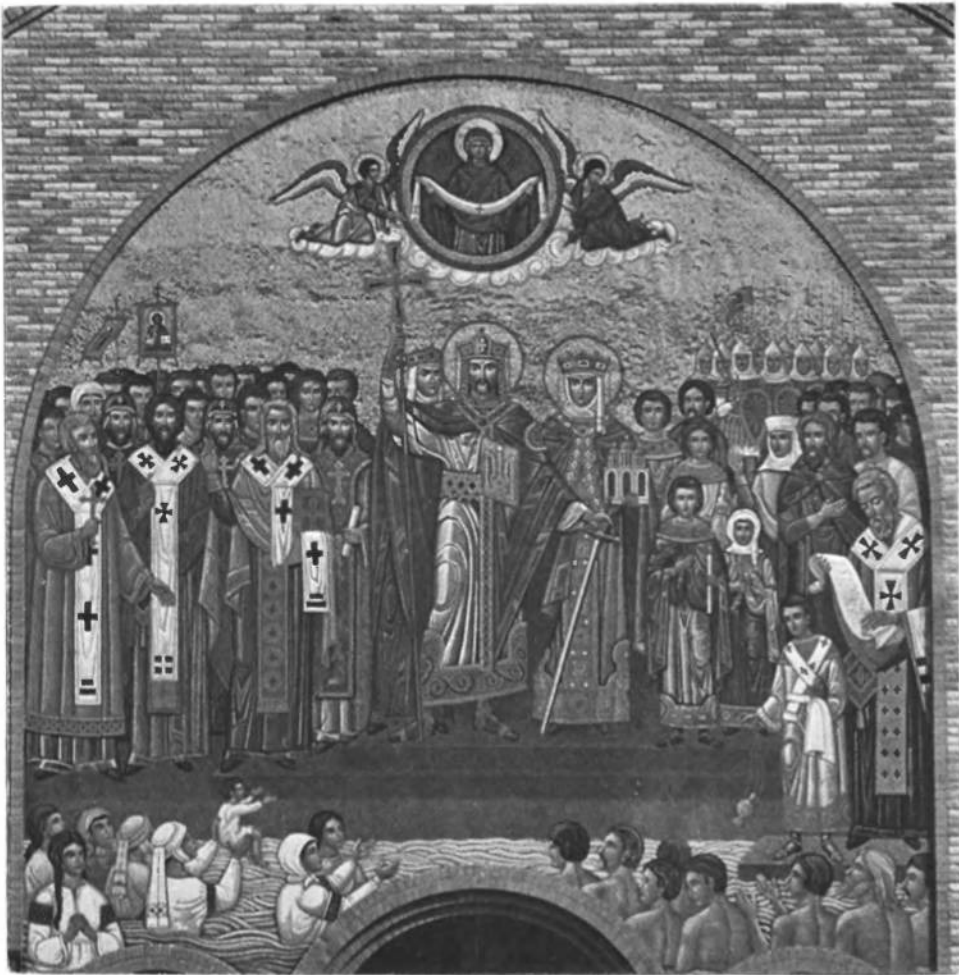
Здається, ще ні!

У трьох частинах вже поміщені світлини, які є доповненням історії Богословської Академії. На жаль, вони розкинені, помешнені, невиразні, вимагають перевидання в однім збірнику п. з. „Історія Богословської Академії у Львові в світлинах”.

Чекає ще IV-та частина на видання, як згадав о. митр. д-р Іван Хома в Римі, коли дістав до рук III-тю частину.

Матеріяли і світлини є, а чи така праця появитьсья, залежить від нас самих, колишніх професорів, студентів і абсолювентів нашої Альма Матер!

Д-р Павло Сениця, упорядник „С. І.”

Мозаїка-ікона „Хрещення Руси-України” на фронтівій стіні собору св. Володимира і Ольги в Чікаго, проекту Святослава Гординського, Мирона Білінського і Бориса Макарєнка.

**Митрополит Андрей, „Мойсей” Української Церкви і Народу,
Основник Української Богословської Академії у Львові.**

Блаженніший Патріарх Йосиф, Організатор Української Богословської Академії у Львові, Основник Українського Католицького Університету ім. св. Климента Папи в Римі.

Митрополит Андрей в саді св. Юра.

Митрополит Андрей і бельгійський патріот, кардинал Мерсіє.

Українська греко - католицька церква в Києві — в гуцульським стилі при Ново-Павлівській вулиці. Перший парох був о. Щепанюк, вивезений царським урядом з Галичини в 1914 р. Більшовики церкву поруйнували в 1935 р. Там, де вона стояла, влаштовано спортивний майданчик. (Подав проф. д-р Сергій Крашенніков. Фото із його збірки).

Рим. Українська Колегія св. Йосафата. Зліва: о. Заячківський ЧСВВ, о. Ігумен Отців Студитів Климентій Шептицький, о. М. Ваврик ЧСВВ, о. Ткачук ЧСВВ, о. Лабай ЧСВВ, о. П. Дячишин, о. Ректор Української Богословської Академії д-р Йосиф Сліпий. Отці взяли участь у відзначенні 950-ліття хрещення України. Травень 1938 р.

Візитация Богословської Академії папським нунцієм, єп. Пилипом Кортезієм, 13. XII. 1938.

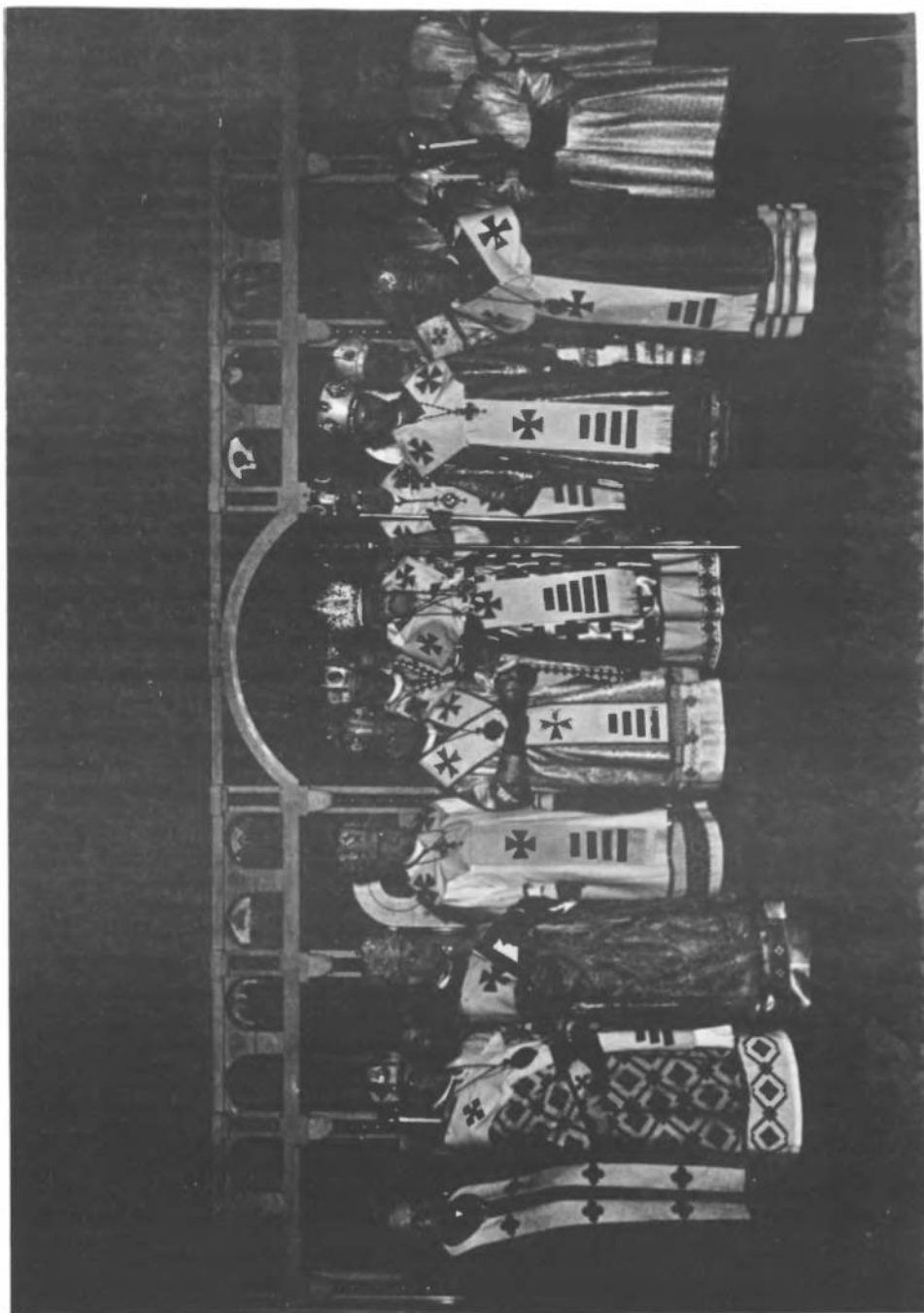

о. д-р Петро Дячинин, згинув в випадку в Австралії.

Рим. Колишні студенти Української Богословської Академії у Львові на студіях в Римі. Зліва: Микола Глюз, мгр. Володимир Грабець, Петро Дячинин, Ромуальд Рудницький і Іван Прашко. Рік 1937.

Початок Синоду. В соборі Святої Софії під час Літургії — хіротонія Преосв. Михайла Гринчишина. Рим, 30. I. 1983.

Наради постійного синоду, що відбулися 4-7 червня 1972 р. Патріарший Двір при П'яцца Мадонна дей Монті 3. Сидять зліва: еп. А. Сапеляк, Митрополит Сенишин, Блаженніший Патріарх Йосиф, Архиеп. Іван Бучко, Митроп. Максим Германюк. Стоять зліва: еп. Іван Прашко, еп. Василь Величковський.

Святий Ювілейний Рік. Група вірних складає побажання Блаженнішому Патріархові. Сидять зліва: Блаженніший Патріарх Йосиф, еп. Іван Прашко. Стоять зліва: о. крил. Володимир Жолкевич, о. д-р П. Стецюк і о. крил. Набережний. Рим 16. VII. 1975 р.

Владика під час Синоду, перед вівтарем св. Василя Великого в базиліці св. Петра на гробі св. Йосафата, 25 листопада 1980 р., по молебні. В центрі Блаженніший Патріарх Йосиф і голова Конгрегації для Східних Церков, кардинал Рубін.

Входова брама до подвір'я Собору Святої Софії і Українського Католицького Університету ім. св. Климента Папи.

Папа Павло VI передає мощі св. Климента Папи, патрона УКУ, Блаженнішому Патріярхові Йосифові під час посвячення Святої Софії 27-28 вересня 1969 р.

Будинок Українського католицького університету ім. св. Климента Папи між вікнами має напис: Істина і Любов Науки Собирає в Розсіянні Суцях.

Статуї перед будинком: Тараса Шевченка, Івана Котляревського і о. Маркіяна Шапківчя.

Собор Святої Софії зі статуєю „Три Ангели”. Збудований у 1967 - 69 рр. архітектором Лучіо ді Стефано заходами і за плянами Блаженнішого Патріярха Йосифа.

Статуя перед Собором Святої Софії „Три Ангели”.

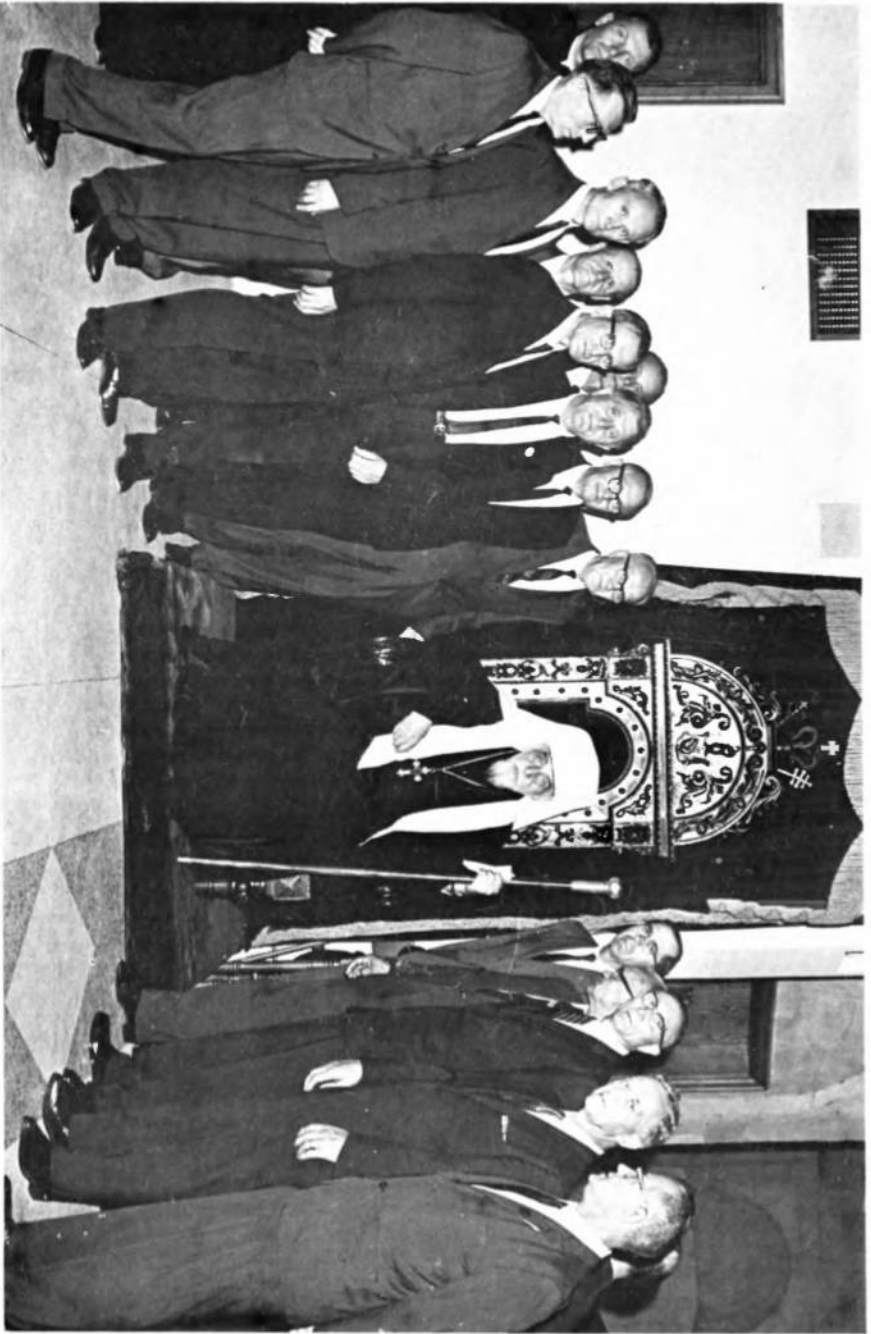

Іконостас Собору Святої Софії, роботи арт. маляра Ювеналія Йосифа Мокрицького, ієромонаха Студитського Уставу. Іконостас проектував мистець Святослав Гординський; працю у мармурі виконав проф. Уго Маццей П'етрасанта.

Кивот Собору Святої Софії.

Колішні абсолювенти Української Богословської Академії у Львові на авдієнції в Блаженнішого Патріарха під час його візвітин Філадельфії 1968 р. Зліва: Ярослав Ратич, д-р Юліян Колтуч, Андрій Шекеряк, Василь Циган, Мирон Пінковський, Мирослав Аорисовський, Михайло Демчишин та Роман Ярош. Справа: Тарас Ванчицький, Іван Давидович, д-р Корнєло Філіпович, д-р Володимир Процюк і Ярослав Качанівський.

Під час урочистого відкриття Ювілейних святкувань з нагоди 50-ліття Української Богословської Академії промовляє Пресв. Іван Прашко.

Урочисте відкриття Київських святухувань з нагоди 50-ліття Української Богословської Академії у Львові, що відбулися в Римі (в приміщеннях УКУ), за благословенням і очоленням Блаж. Патріярха Йосифа, 24. IX. 1979.

У першому ряді зліва стоять: о. Смик Стефан; о. крилош. Ковальський Юрій; о. митрат Ганушевський Богдан; Преосв. Кир Іван Прашко; Блаженніший Патріярх Йосиф, б. Ректор Богословської Академії; о. митрат Хоми Петро; о. крил. Смик Богдан; о. крил. Набережний Роман; о. крил. Останович Богдан. 2-ий ряд: Перші два невідомі; о. Кучма Антін; о. д-р Хома Іван; о. Любинський Лев; о. крил. Комар Микола; о. митр. Гаврилюк Іван; о. крил. Андрусів Володимир; о. крил. Нарожняк Зиновій. В третьому ряді стоять зліва: о. митр. Поспішль Віктор; Городецький Ілля; о. Лещинин Іван; Ярош Роман; о. митр. Швеців Іван; о. крил. Дурбак Тарас; проф. д-р Рудницький Леонід; о. декан Лескович Іван.

Президія Ювілейного З'їзду 50-ліття Української Богословської Академії в Торонті 5-8 червня 1980. Сидять зліва: Михайло Бойко, секретар З'їзду; о. Лев Любинський, другий секретар; Преосв. Ізидор Борецький і Преосв. Іван Прашко (колишні студенти УБА); о. митр. Іван Гаврилюк, голова З'їзду. Стоять зліва: мгр. Ілля Городецький, член панелю; о. крил. Богдан Смик, заступник голови З'їзду, д-р Павло Сенниш.

Отці та Владики Преосв. Ізидор і Преосв. Іван під час Святої Літургії.

Владики Преосв. Ізидор і Преосв. Іван з учасниками Ювілейного З'їзду зі студентами і абсолювентами УБА. Сидять зліва: о. Антін Рижак, студит, (?), о. митр. Іван Гаврилюк; Ректор УКУ в Римі о. І. Музичка; Преосв. Ізидор Борецький; Преосв. Іван Прашко; о. митр. Маріян Бутринський; о. крил. Михайло Ратушинський; о. Йосиф Кладочний.

Владики Преосв. Ізидор і Преосв. Іван з Отцями і абсолювентами УБА і їх дружинами.

Свята Літургія і Панахида за померлих професорів, студентів і абсолювентів Української Богословської Академії в церкві св. Миколая в Торонті. Зліва: о. митр. М. Бутринський, о. митр. І. Гаврилук, Преосв. Іван Прашко, Преосв. Ізидор Борецький, Ректор УКУ в Римі о. І. Музичка.

Владики Преосв. Ізидор Борецький і Преосв. Іван Прашко, колишні студенти Богословської Академії, учасники З'їзду 50-ліття Альма Матер в Торонті.

Святочне прийняття в залі парафії св. Отця Миколая. Зліва за головним столом: о. Антін Рижак, проф. д-р Василь Ленцик, Ректор УКУ Іван Музичка, Преосв. Ізидор Борецький, Преосв. Іван Прашко, о. митрат Петро Хомин, о. митрат Іван Гаврилук, д-р Павло Сениця.

За головним столом справа: Преосв. Іван Прашко, Преосв. Ізидор Борецький, проф. д-р о. Василь Ленцик, о. Антін Рижак, о. крил. Богдан Смик, д-р Ю. Пелех, о. крил. М. Ратушинський, проф. Я. Чумак.

За головним столом зліва: Преосв. Ізидор, Преосв. Іван, митр. П. Хомин, о. митр. І. Гаврилук, о. Р. Ганкевич, д-р П. Сениця, о. Я. Кладочний, о. В. Жолкевич, о. Сиротинський, Р. Ярош, о. д-р М. Комар.

За столами під час святкового прийняття і концерту сидять кол. абсолюенти УБА і гості з дружинами.

Абсолюент УБА Андрій Шекерик-Доників виступає з промовами про життя студентів при вул. Коперника 36.

ПРОДОВЖЕННЯ ЮВІЛЕЙНИХ СВЯТКУВАНЬ З НАГОДИ 50-ЛІТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ БОГОСЛОВСЬКОЇ АКАДЕМІЇ ЕПАРХІЯЛЬНИМ СВЯТОМ ТОРОНТОНСЬКОЇ ЕПАРХІЇ НА ВИСТАВОВІЙ ПЛОЩІ В НЕДІЛЮ, 8 ЧЕРВНЯ 1980.

Вхід Владик на площу Канадської Вистави, де відбулися Ювілейні Святування 50-ліття Української Богословської Академії у Львові, в неділю 8 червня 1980 р., в асисті ордену Колумба, відділу в Торонті ім. митрополита Андрея Шептицького.

Владика і Духовенство під час Архиерейської Служби Божої, збоку — оркестра СУМА з Торонта.

Архиерейську Службу Божу відправляють Преосв. Ізидор Борецький, Преосв. Іван Прашко і Преосв. Михайло Руснак з численним духовенством.

Преосв. Іван Прашко і Преосв. Ізидор Борецький (кол. студенти УБА) проповідують в час Святої Літургії з нагоди 50-ліття Української Богословської Академії.

Під час Святої Літургії о. митр. Іван Гаврилюк відчитує привіт Блаженнішого Патріарха Роси́фа з нагоди 50-ліття Богословської Академії в Львові.

Вівтарна Дружина і Марійська Дружина, Духовенство й Владика залишають місце відправи Архирейської Святої Літургії.

Мішаний хор у супроводі струнної оркестри при Свято-Миколаївській парафії в Торонті. Диригент проф. Іван Ковалів.

Мішаний хор при церкві ПР. Д. М. у Міссісавга. Диригент о. Боніфатій Мальованія.

Марічка Глбович, Петро Бабей і Люба Шкамбара рецитують вірш Євгена Крименка „Альма Матер” під час врочистого відмічення 50-ліття Української Богословської Академії Львові, яке відбулося в Торонті 5-8 червня 1980 р. (Диви СІ, третя частина, стор. 53).

Танцювальний Ансамбль „Русалка” при парафії Св. Інокрови М. Б. у Бурлінгтоні виконує танець „Веснівка”.

Чоловічий хор „Бурлака” під диригентурою Олега Хміля співає „Блажен Муж” Андрія Гнатишина під час концертної частини з нагоди 50-ліття Української Богословської Академії, 8 червня 1990 р.

Частина хору Дивізійників „Бурлака” в Торонті концертує.

Однокурсники з 1938 р. — абсолюенти УБА вітають Преосв. Ізидора і Преосв. Івана Прашка в городі о. Івана Лещишина після святкувань 8 червня 1980 р. Сидять зліва: Преосв. Ізидор і Преосв. Іван. Стоять зліва: Олександр Дrajньовський, о. Іван Лещишин, о. крил. Богдан Остапович, проф. Андрій Турчин і Михайло Бойко.

Кол. абсолюенти Української Богословської Академії після святкувань в городі о. Івана Лещишина з Владиками Преосв. Ізидором і гостем з Австралії Преосв. Іваном 8 червня 1980. Стоять зліва: о. Ігумен Антін Рижак, студит (гість з Німеччини); о. Іван Лещишин; о. Богдан Скасків; Олександр Дrajньовський; Ілля Городецький; о. Богдан Остапович; проф. д-р Андрій Турчин; Михайло Бойко і о. Роман Набережний.

**УРОЧИСТЕ ЙОРДАНСЬКЕ ВОДОСВЯТТЯ НА РИНКУ МІСТА ЛЬВОВА, 19 СІЧНЯ.
(Відбувалось воно кожного року)**

Преосв. Іван Бучко святить воду на львівському ринку 19 січня 1938 р., за ним о. Дурбак. Асиста зліва: Олександр Гавасимів і Осип Труш.

Йордан на львівському ринку 19 січня 1942 р. Воду освячує Преосв. Йосиф Сліпий. Диякони: о. Петро Козіцький і о. Онуфрій Іванюк.

Владика Преосв. Йосиф Сліпий і Преосв. Миколай Чарнецький освячують воду на львівському ринку 19 січня 1943 р. Зліва: о. Мирослав Харина, Преосв. Йосиф Сліпий, прелат о. Леонтій Куницький, Преосв. Миколай Чарнецький ЧНІ.

Апостольський Візитатор і Адміністратор Лемківщини о. Олександр Малиновський відправляє Панахиду на могилі своїх батьків у селі Жукові, пов. Золочів. З лівого боку о. Микола Андрушко.

український Католицький День в Манчестері (Англія). Зліва: о. Петро Крєва (знаний у Львові як граф Ржевуський, свідчив про смерть і похорон Слуги Божого Митрополита Андрея; він був постулятом канонізації Митрополита Андрея в 1954-57 рр.), о. крил. Михайло Ратушинський, Апост. Адміністратор о. Олександр Малиновський, Преосв. Іван Буччо, Олена Лотоцька (ЗСА), о. д-р Дзьоба, о. д-р Іван Хома з Риму.

Канонічна візитація парафії в Каплинцях, Козлівського деканату, Преосв. Микити Будки 19 червня 1936 р. (Із збірки о. І. Олексюка).

Мистці-малярі при праці в каплиці Української Богословської Академії у Львові: Петро Холодний і Юрій Могалевський.

Виділ „Краєзнавчого Гуртка” при Українській Богословській Академії у Львові в 1936 р. Сидять зліва: В. Пастушенко, проф. Я. Пастернак, проф. В. Залозецький, проф. К. Чехович, Ю. Бабій. Стоять зліва: (?), Я. Легінь, Т. Лютий, А. Будзан, В. Скрутень, Вахняк, І. Городецький, Т. Ракочий, І. Прашко, І. Шух.

Протьялкокольне Товариство Богословів „Нове Життя”. У першому ряді четвертий зліва Іван Гриньох. 8. XI. 1929 р.

Питомці в городі. Неділя, 17. V. 1931 р. Сидять зліва: І. Олексюк, третій З. Нарожняк.

Колишні студенти Стрийської Гімназії.

З одної класи Рогатинської Гімназії. Сидять зліва: І. Олексюк, М. Боднарчук, І. Балук, стоять зліва: І. Кизимишин і М. Мацієвич.

Колишні студенти Рогатинської Гімназії 1931 р.

Концерт в Українській Богословській Академії 19. XI. 1931 р. Шістнадцяткою диригував Володимир Жолкевич. На бандурах грали і співали І. Нагаєвський і Ю. Кловчуцький..

Філія Української Богословської Академії в Академічному Домі 1935 р.

Захристіяни (лойники). Сидять зліва: Ю. Жизневський, Василь Стебельський, Юліян Косовський, Іван Семенен. Стять зліва: Дендерис, Юрій Свістель, Юрій Коритко. 1938 р.

Студенти IV року УБА із своїм дуктором О. Іванюком (сидить третій справа).

Прогулянка Богдана і Степана Ганушевських, М. Ростковича і Куницького на Полісся. Обід в Тереміні на Поліссі. Липень 1938 р. (Із збірки о. митр. Б. Ганушевського).

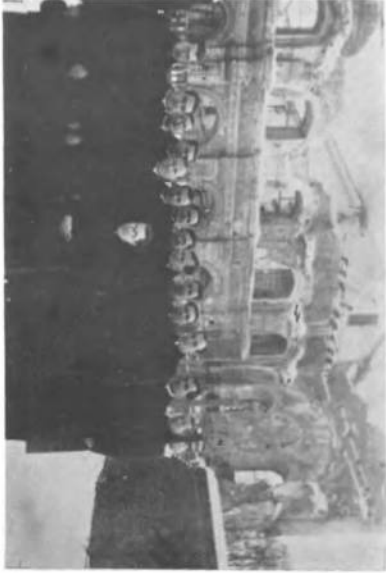
Манастир Сестер Місіонерок в Тереміні. Єдина гр. кат. місійна станиця на Поліссі.

У „Кобзарській школі”. Богдан Ганушевський вчить гри на бандурі Романа Олійника. 15 березня 1942 р.

Філія Української Богословської Академії. Зліва: Юрій Коритко, Іларіон Калиневич, Колько Верещак і Євген Данилюк. 1936-37 р.

Питомці У-го року на тлі руйн церкви Святого Духа. 28. I. 1943 р.

Студенти У-го року на бульварній танку перед будинком Сестер. 28. I. 1943 р.

„Страсний Четвер”. Лько Верещак читає письмо, а Котис умиває ноги. III-й рік, 1938.

В моїй кімнаті „трапеза”. Зліва: Романів Володимир, Мажух Василь, Дорош Володимир (дуктор), Бекесевич Ярослав, Циган Василь, (?), Шаварин Микола, Якимечко Григорій, Кубай Іван, Мартинків Йосафат Мирон. (Із збірки Цигана Василя).

Закінчення Великодніх Свят: „Трапеза” 1934 р.

Другий З'їзд Абсолютентів Богословської Академії в Гіршбергу 27-29 грудня 1947 р. Сидять зліва: І. Пелех, д-р В. Ленцик — голова Т-ва, о. З. Золотий, о. митрат В. Лаба, о. митрат О. Малиновський, о. д-р В. Маланчук, о. д-р Б. Липський, С. Спринський, Р. Геник-Березовський. Стоять зліва: К. Келебай, І. Семенен, д-р А. Базилевич, Яворівський, Шекерик, д-р Федорів, Колтун, Волошук, Степанів, Корнелюк, Ратич. II-ий ряд: Ковч, В. Швець, Т. Пасічинський, Л. Тимків, І. Ковалюк, М. Харина. Останній ряд: А. Сокальський, А. Слабий, М. Стефанів, І. Будзінський, І. Городецький, М. Котис, Т. Винницький, П. Плакида, М. Стефаник, Я. Левицький, М. Бойко.

Преосв. Іван Бучко, Апостольський Візитатор і опікун скитальців, входить до церкви при Капуцінерштрассе в часі Великодніх відправ в 1948 р. Пристоящі, кол. абсольтенти Богословської Академії, зліва: Петро Степанів, (?), Іван Задорожний; справа: Василь Ленцик і Андрій Турчин.

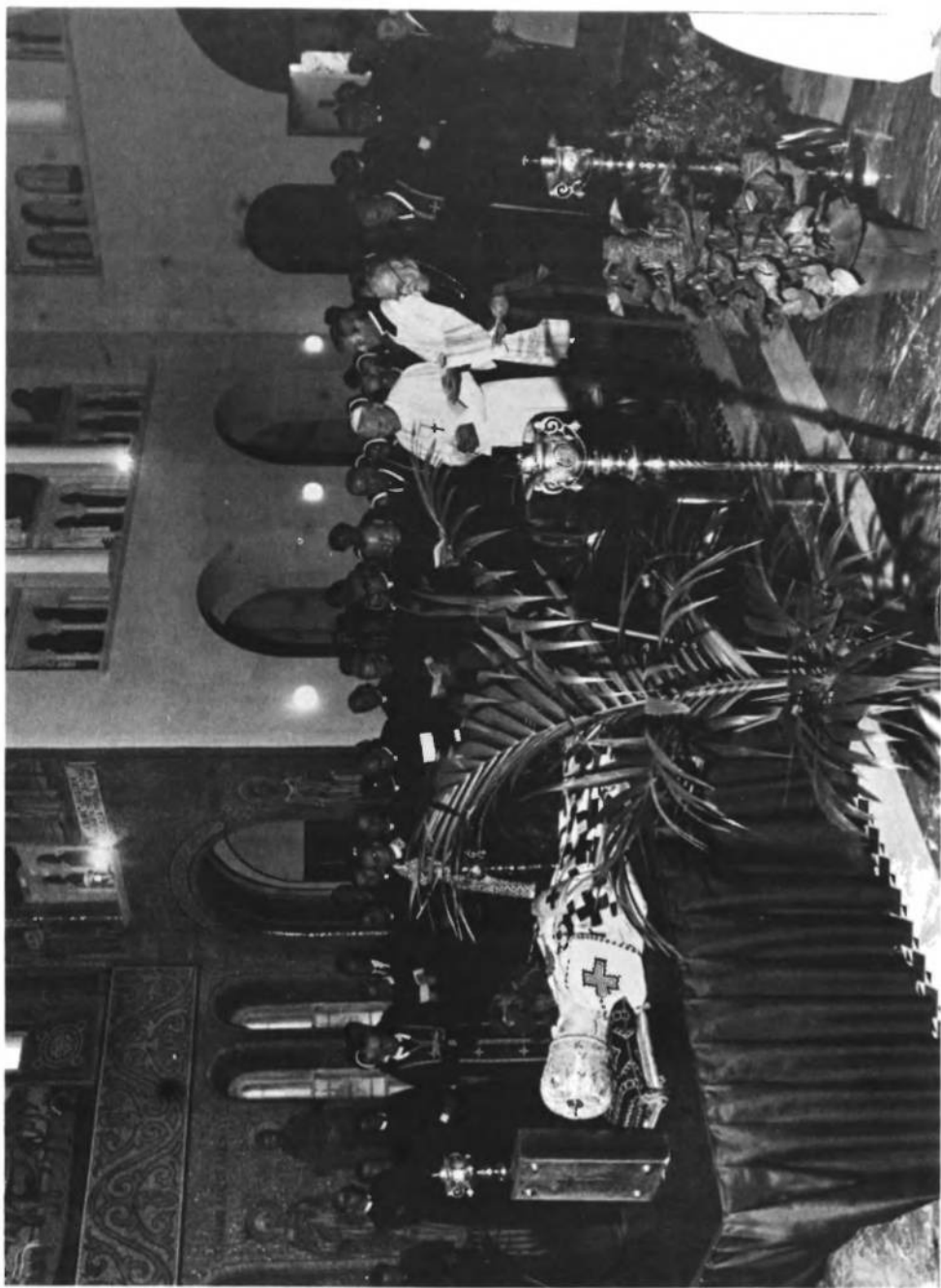
ТІ, ЩО ВІД НАС ВІДІШЛИ У ВІЧНІСТЬ

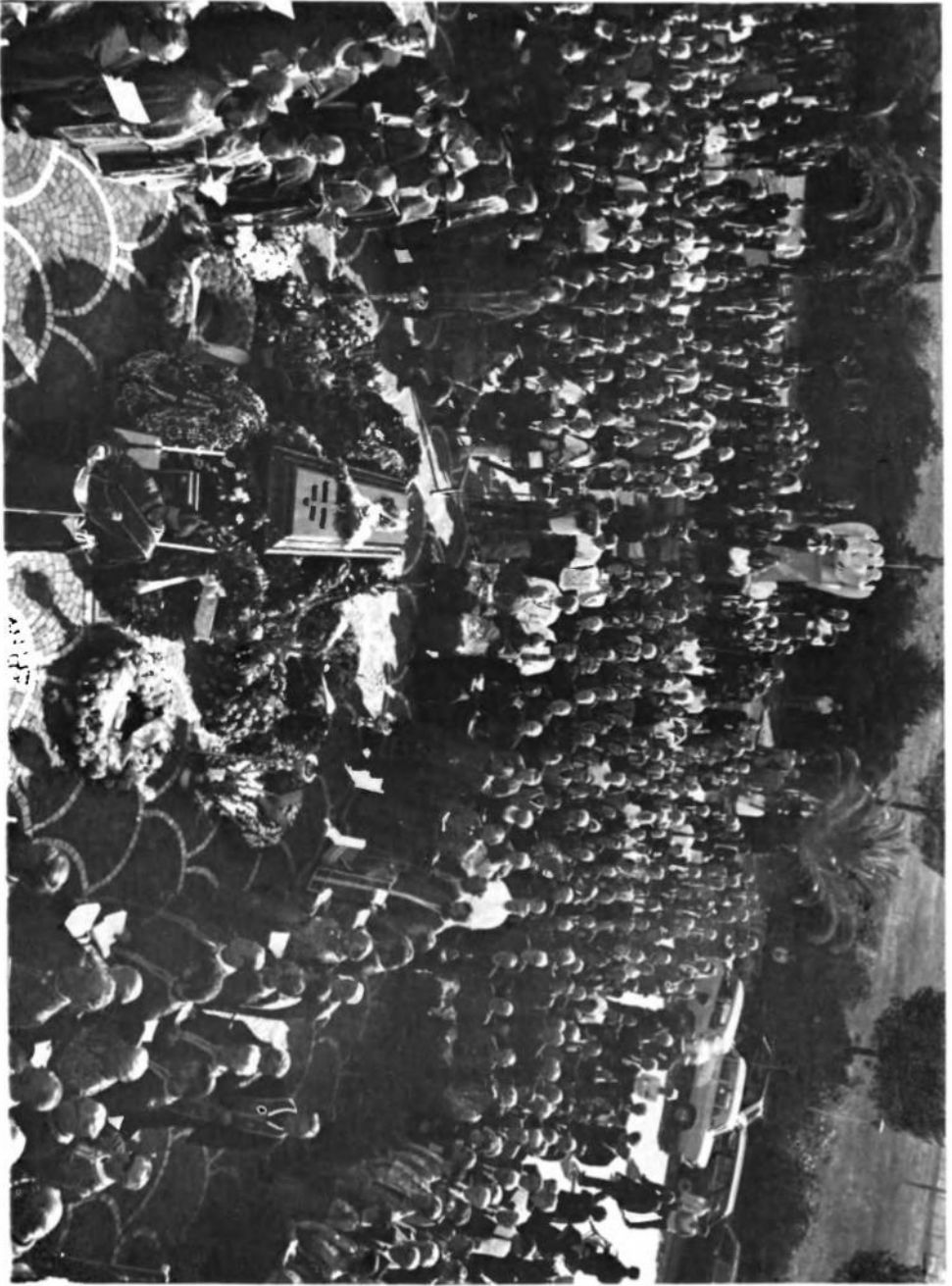
Домовина з Тлінними Останками бл. пам. Патріярха Йосифа перед іконостасом у Соборі Святої Софії в Римі.

Тіло Блаженнішого Патріярха Йосифа в домовині в Соборі Святої Софії
під час Архирейських похоронних відправ.

Перед своїм відлетом до Канади Папа Іван Павло II відмовив молитви в присутності кардиналів, владик та священників і поцілунком в лице й руки попрощав Блаженнішого Патріярха Йосифа — 8 вересня 1984 р.

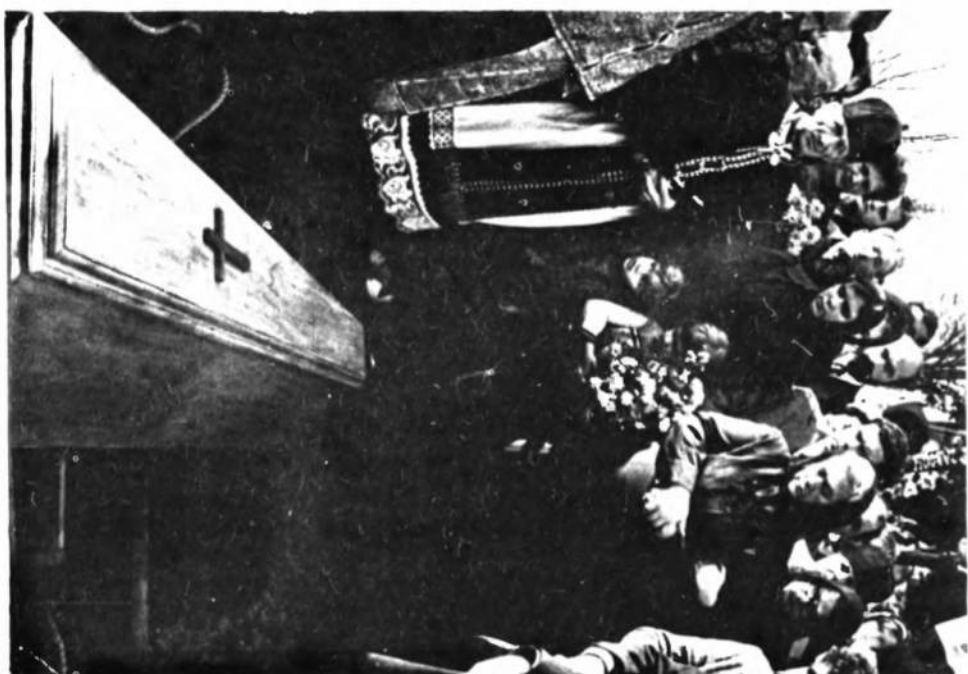

Закрита Домовина на площі перед Собором Святої Софії, покрита вінками і квітами під час Святої Літургії і кінцевих похоронних відправ — 13 вересня 1984 р.

Преосвященний Іван Прашко, владика і священники переносять домовину з Тлінними
Остаками Блаженішого Патріярха Йосифа до крипти в підземеллі Собору Святої Софії.

Похорон б.л. п. о. Антона Косара в Плав'ю к./Сюлього, 1979 р. Стоїть дружина з родинною. (Слово дружини — дивн СІ, третя частина, стор. 883).

Каторжник о. Ярослав Сояк над домовиною також каторжника на далекій Караганді, о. Василя Вербовецького. (Диви СІ, третя частина, стор. 883).

Абсольвенти Української Богословської Академії з села Запитів, пов. Львів. Зліва сидять: о. Йосиф Куницький (замордований НКВД в 1944 р.), о. крил. Лев Курманович (родом з Холмщини, брат бл. п. генерала Курмановича, помер 1943 р.), о. Теодор Петрина (помер в 1954 р.). Бракує о. Степана Кремінецького, який помер недавно. Стоять зліва: Павло Сениця, Михайло Бойко, Теодор Пилявка і Василь Циган.

У ПАМ'ЯТЬ НЕЗАБУТНІХ ДРУЗІВ

*Хай тихий плач беріз
І розцвіти калини
Колишуть їх спокій
У вічності доріг . . .*
(Остап Тарнавський)

ІВАН ЗАДОРЖНИЙ

Іван Задорожний народився 10 березня 1916 р. у Городенці (Західня Україна) в родині професора Михайла і Марії з Котлярчуків. Батько його був професором клясичних мов (латини і греки) в українській, польській державній та польській приватній гімназії Сестер Уршулянок у Коломиї. Згодом він став також настоятелем української бурси в Коломиї. Мати покійного була дочкою пароха Городенки, отця Миколи Котлярчука.

Народну школу Івась закінчив у Коломиї, де теж закінчив гімназію і склав з відзначенням матуральний іспит (1934 р.). Він відзначався великими здібностями, зокрема в музиці, якою цікавився ще з молодих літ. У тому часі в гімназії музику викладав проф. Лев Рубінгер, що **зацікавивсь молодим, здібним Іваном, який мав чудовий дзвінкий тенор і був солістом гімназійного хору.** Іноді проф. Рубінгер поручав молодому співакові диригувати гімназійним хором, з чого він прекрасно вив'язувався. Крім того, Іван займався фізичною культурою і був добрим спортсменом.

У 1934 р. Іван Задорожний стає студентом Богословської Академії у Львові, маючи намір присвятити своє життя праці для добра своєї Церкви та свого народу. Крім богословських та філософських студій, які Іван Задорожний закінчив із відзначенням, він львину частину свого часу присвячує музичним студіям. Він слухав лекції музики диригента-професора Івана Охримовича, музиколога д-ра Бориса Кудрика, спорадично д-ра Василя Барвінського, які читали для студентів надпрограмові лекції в Богословській Академії.

Студент Іван Задорожний був солістом хору богословів, до речі, найкращого чоловічого хору в Галичині, належав до так званої „Шістнадцятки”, тобто хору зложеного із шістнадцяти осіб із добірними голосами, під проводом тодішнього богослова, а тепер о. радника Володимира Жолкевича, пароха у Торонто. Цей хор у 1934 р. лід час літніх вакацій відбув концертне турне по 30-ти містах Галичини. Прибуток з концертів було призначено на викуп „Білої Гори” о. М. Шашке-

вича. Весь час студій покійний належав до крилосу, де вивчав самоїл-ковий спів, а на останньому (п'ятому) році студій був архидяком, тобто провідником крилосів. Був теж членом співочого квартету, де крім нього, як першого тенора, співав Василь Якуб'як, другий тенор, Василь Матіяш баритон та Василь Василевич, чудовий бас. У такій духовій та музичній атмосфері зростав та кристалізувався характер нашого Івана. Богословські студії він закінчив із відзначенням 1939 року, тобто за кілька днів перед вибухом Другої світової війни. Під час комуно-большевицької інвазії Іван Задорожний студіював у Державній Консерваторії у Львові. Слухав там лекцій таких видатних музикознавців, як д-ра Василя Барвінського, д-ра Станислава Людкевича, д-ра Бориса Кудрика та інших. А науку сольоспіву побирав у проф. Улуханової та проф. Заремби. Співав у львівському радіо та належав до Комітету „Радіо-Львів”.

У 1942 р. Іван Задорожний виїхав на музичні студії до Відня, як стипендист КОДС-у. Разом з ним поїхала Оля Сушко, Василь Матіяш, Мирослав Старицький. Відень завжди був центром культурного та музичного життя. Хоч правда, римська пословиця каже: „Лід час війни муза замовкає”, але Відень і в той час був Меккою любителів музики та пульсував повним музичним життям. У Відні Іван Задорожний продовжував музичну освіту у „Мюзік Шулє дер Штат Він” та на університеті. Він студіював там теоретичні предмети, диригентуру та сольоспів і закінчив свої музичні студії у 1946 році.

У Мюнхені, Баварія, перебував три роки (1946-1949), і там закінчив трирічний курс диригентури у проф. Айхорна, диригента Державної Опери у Мюнхені. Як співак, дав цілий ряд концертів разом із оперовими співаками Ніною Шевченко та Іваном Рудавським, виступав в німецьких операх. Підготував та диригував в Українському оперовому ансамблі такими операми, як „Мадам Бутерфлай”, „Севільський Цирюлик”, „Запорожець за Дунаєм” та інші, а коли не диригував, то виступав у них солістом із такими співаками, як Мозгова, Стецура, Кучер й іншими.

В 1949 р. Іван Задорожний приїхав до Чикаго. Тут став диригентом хору „Сурма” та церковного хору при парафії Різдва Божої Матері, де парохом був тоді о. ігумен Н. Феціца ЧСВВ. А вже у 1950 р. переїздить до Філядельфії, де бере у свої руки диригентуру катедрального хору. Крім того, організує хор „Сурма”, який пізніше дав цілий ряд концертів. Як, наприклад, концерт із нагоди 75-ліття Архієпископа Богачевського, чи з нагоди посвячення Духовної Семінарії. А в 1951 р. Іван Задорожний перемандрує до Нью Йорку, де виявляє багатогранну діяльність. Тут він зареєструвався в американських фахових компаніях, як диригент і співак. Він виступає в різних містах Америки і в різних операх. А разом із тим не залишає й українського музичного світу. В 1958 р. керував він збірними хорами з нагоди інсталяції Митрополита Богачевського у Конвеншен Гол, у Філядельфії. Перебравши диригентуру хору „Думка” у Нью Йорку, відбув цілий ряд концертів по більших містах Америки, як Дітройт, Клівленд, Чикаго, Вашингтон тощо. Крім того він зорганізував чоловічий хор „Прометей” у Філядельфії та керував хором при церкві у Джемейка, Н. Й. До найбільших музичних

досягнень Покійного належить вивчення та поставлення кантати на мішаний хор „Б'ють пороги” музика Павла Печеніги Улицького із хором „Думка” з нагоди 65-ліття УНС, та поставлення опери Павла Улицького Печеніги „Відьма”, що відбулася в заповненій по береги залі Карнегі Гол з нагоди 70-ліття Українського Народного Союзу, у 1964 році. Кілька років Покійний маестро Задорожний був культурним керівником під час літніх сезонів на Союзівці й тоді вже в розмовах із представниками УНС, він видвигнув думку про повний симфонічний концерт української музики.

До Капелі Бандуристів ім. Тараса Шевченка Івана Задорожного запросили, як мистецького керівника в час, коли капеля, повернувшись із успішного турне по Європі, опинилася у скрутному положенні — бо крім величезного мистецького та морального тріумфу — привезла теж фінансовий дефіцит (около 78-тисяч плюс відсотки заборговання). До того, обидва її мистецькі керівники Г. Китастих та В. Божик виїхали аж у далеку Каліфорнію, залишивши капелю. Тоді капелею заопікувався американський імпресаріо К. І. Креймер та зорганізував її турне по університетах, коледжах та музичних клубах. У пошуках за керівником, вибір пав на Івана Задорожного, який без вагань очолив мистецький провід капелі для турне серед чужинців. Це турне капелі, яку очолював Іван Задорожний, було другим величезним тріумфом кобзарського мистецтва серед чужинців. Іван Задорожний, як здібний диригент зумів представити капелю чужинцям із найкращого мистецького боку. Імпресаріо Креймер так захопився першим концертом капелі, що насамперед розсилав по Америці вістки: „Я слухав бандуристів, то не тільки була найкраща музика, яку я чув будь-коли у своєму житті, але публіка вчора двічі вставала, оваційно оплескуючи їх”. А десятки відтинків в американській пресі повністю підтверджували опінію імпресаріо. Зміст їх був переважно такого характеру: „Інстинктовне відчуття, що його мають бандуристи відносно духа пісні, талант та вміння використати його та додатково провід такого досвідченого, чутливого музиканта, як диригент Іван Задорожний, витворили співання остаточно у „Великій Традиції” — спів, що летить до висот, що зворушує серця, що розбуджує уяву та надовго лишається у пам'яті” — (Рантол Пресс-Рантол). Переглядаючи архіви, рецензії, похвальні листи, відгуки, теплі приватні листи окремих музикознавців — можна сміло сказати, що це був один із успішних концертних періодів капелі на ниві творчого її життя, періоду, в якому капелі було відкрито двері до чужої душі.

Іван Задорожний диригував капелею бандуристів під час відкриття пам'ятника Пророкові у Вашингтоні, де вони мали три виступи: Концерт у Конститушен Гол, підчас відкриття під пам'ятником та концерт на урочистому бенкеті. Трохи пізніше, бо у 1964 р. Іван Задорожний подбав, щоб капеля виступила в Нью Йорку на Світовій Виставці під час Українського Дня із двома концертами. У другому виступі Іван Задорожний з'єднав капелю із симфонічною оркестрою, якою він також диригував, і вони виконали „Ой, закувала та сива зозуля”.

Три з половиною років праці (1962-66) — Іван Задорожний виявив себе здібним мистцем у діяльній кобзарського мистецтва. Дві концертні тури капелі по ЗСА та Канаді, під його керівництвом, увінчалися

великим мистецьким та моральним успіхом — бо то не легка справа достукатися українською піснею у душу чужинця. Але це досягнув Іван Задорожний!

У 1963 р. він працював професором музики у Духовній Семінарії в Стемфордї, де навчав співу, історії музики та підготовляв видання церковних напівів на ноти для всіх літургічних відправ.

Ненадійна недуга та частинний параліч у 1966 році прикували до ліжка нашого славного диригента. Він перейшов ряд важких операцій. А 11 лютого 1972 р. відійшов у вічність. Похоронні відправи відбулися в Нью Йорку: 13 лютого Єпископ-помічник Іван Стах у співслужінні отців — ігумена Пашака, ЧСВВ, Петра Федорчука, Володимира Гавліча, ЧСВВ, шамбел. Еміля Скрінковського, декана коледжу св. Василя, та шамбел. Еміля Манастирського відправив Парастас у похоронному заведенні Петра Яреми; співав хор „Думка”. Похорон відбувся 14 лютого з церкви св. Юра на цвинтар у Бавнд Бруку.

Покійний залишив вдову Марію, уроджену Кулька, із Філядельфії, дочку, двох синів та братів. Смерть Івана Задорожного була не лише болючою і незаступимою втратою для його родини, але й для української культури та громади, яка збереже світлу пам'ять про нього.

На цвинтарі у Бавнд Бруку насипано тоді ще одну могилу. Поховали ще одну людину, що любила Україну, її народ та її пісню. Маестро Григорій Китастий, виступаючи із прощальним словом над домовиною Покійного, сказав, що українська еміграція утратила „Генерала корпусу мистецтва”. Ті слова мистця про мистця не були перебільшенням. Бо покійний Іван Задорожний справді був великим серед українських мистців. 25 березня 1972, з нагоди сорокового дня від його смерті, в Детройті Українська капеля Бандуристів та хор „Трембіта” відправили панахиду у церкві Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії, що її служив о. ігумен Лотоцький ЧСВВ, а опісля у клубі „Черник” влаштовано поминки, де члени обох мистецьких груп обмінялися теплими спогадами про Покійного свого Друга. Не стало поміж нами „Генерала мистецтва”, залишився тільки світлий музичний листок у нашій найбільш почитній книзі-пам'яті.

ВАСИЛЬ МАТІЯШ

Василь Матіяш народився в селі Павелче оля Станиславова (тепер Івано-Франківської області) 1911 року. Народну школу покінчив у рідному селі, середню освіту здобув у Малій Семінарії у Львові, а теологічні студії — у Богословській Академії, там же в рр. 1934-39. Вже під час богословських студій почав студіювати музикологію та сольспів у Вищому Музичному Інституті ім. Миколи Лисенка у Львові, де його вчителем була солістка харківської та львівської опери, Марія Сокіл-Рудницька.

І так, мимоволі, виринають у душі спогади про давноминулі часи, про музичний Львів і Богословську Академію. В Академії, крім богословського та філософічного факультетів, високо були поставлені музичні студії. Згада-

ти хочби виклади теорії, гармонії та контрапункту таких визначних музикологів, як диригент Іван Охримович, д-р Борис Кудрик, д-р Василь Барвінський, д-р Станислав Людкевич, хорове мистецтво під диригентурою Володимира Жолкевича (тепер о. радник та парох Торонто) та Василя Якуб'яка й симфонічну оркестру, під диригентурою Артемія Цегельського. Численні академії у честь Священомученика Йосафата, Митрополита Андрея, Листопадового Зриву й з нагоди інавгурації Академічного року, чи приїзду папських легатів завжди стояли на високому рівні, про що свідчили рецензії у католицьких та світських газетах. Зокрема, увага була звернена на церковну музику, псалми та різні відправи, як наприклад, „Єрусалимська Утренья” у Велику П'ятницю, на яку приходили та приїжджали знавці церковної музики не лише із Галичини, але теж із Відня, Берліну та інших міст. Відомо, що богословський хор у Львові визнавали за найкращий чоловічий хор у Галичині (повний склад к. 80 членів). А Шістнадцятка, зложена майже із самих солістів, відбула два музичні турне по Галичині (тридцять концертів) та викликала подив, коли на похороні кардинала Каковського у Варшаві, із покійним Єпископом Йосафатом Коциловським (сам чудовий оксамитний баритон), відслужила в катедрі св. Яна панахиду. Треба б теж згадати чоловічий квартет у складі: Іван Задорожний — перший тенор, Василь Якуб'як — другий тенор, Василь Матіяш — баритон та Василь Василевич — бас.

У такій музичній та сприятливій атмосфері студіював Василь Матіяш не лише філософію та богословію, але також рівночасно сольспів у Вищому Музичному Інституті ім. М. Лисенка у Львові. Тут разом із ним студіювало багато незвичайно талановитих студентів, що так як і він осягнули великі успіхи. Згадати хочби теперішнього директора та диригента львівської опери Євгена Козака, композитора Кос-Анатольського, Євгена Вахняка, співаків Ройка, Старицького, Рейнарівича, Антоновича, Задорожного, Шухевича, Олю Сушко, скрипалів Цісика, Согора,

Цегельського, челіста Барвінського та багато інших. У тому часі, себто у другій половині 30-тих років якось так зложилось, що стільки талановитих студентів, зокрема сольоспіву, ніколи перед тим ані потім у Вищому Музичному Інституті не було, а деякі із них добилися вершин міжнародної слави.

Всі студенти знали, що молодий питомець Василь Матіяш має гарний бас-баритон, та коли наприкінці навчального року у Музичному Інституті він виступив у першому акті опери Гуно „Фавст” у ролі Мефістофеля, то він зробив таке корисне й будуюче враження, що прямо полонив усіх слухачів. Голос його був гарної барви, дзвінкий та тембрований, добре поставлений, а велика музикальність лише скріплювала успіх молодого співака-початківця.

Із вибухом Другої світової війни усе наше життя, а з тим і музичне, пішло шкеребець. Василь виїхав на дальші музичні студії до Музичної Академії у Відні і її закінчив із відзначенням у 1943 році. Ще під час студій сольоспіву у Відні його заангажували до міської опери у Грацу, Австрія, як ліричного тенора, і там він виступав два сезони в операх: „Ріголетто”, „Фігаро”, „Паячі”, „Ля Богема”, „Мадам Батерфляй” та інших, аж до закриття опери та театрів у Німеччині при кінці 1944 року під натиском воєнних подій. Втративши всі свої речі, ноти та помешкання, Василь повернувся до Відня й одружився із піаністкою Ерною фон Джованеллі.

3 квітня 1945 року Василь разом із дружиною подалися на захід до Баварії і знайшли пристановище в одного німецького лікаря в селі Шварцах у Баварському лісі, де застав їх кінець війни. І на звалищах німецького райху почав Василь шукати за можливостями співацької кар’єри, прикро відчув брак нотного паперу та естрадного вбрання для себе та дружини. На додаток, не дістав статусу „Діпі”, тож мусів залишитися на провінції, де мав бодай дах над головою. Врешті одержав дозвіл на чотири півгодинні концерти у мюнхенському радіо, а тоді посипались запрошення співати для американської армії та по таборах „Діпі”.

2 січня 1946 року дав він свій перший самостійний концерт у Регенсбурзі у великому українському таборі. Успіх концерту був великий, зала переповнена, публіка одушевлена; акомпаньювала йому його музикальна дружина. Голос Василя був ліричний, ясний, приємний баритон. Заки виїхав до Австралії дав більше сотні концертів.

У 1946-47 рр. співає Василь в опері в Мангаймі, Німеччина. Там під час одного концерту у 1948 році застудився, мусів піддатися операції мигдалок і мусів якийсь час перестати співати. Та обставини й девальвація німецької марки примусили його емігрувати до Австралії, бо інші країни не захотіли його прийняти.

У 1949 році прибуває із дружиною до Мельборну, а вже 30 червня мусить виїхати на контракткову працю до Сіднею, як зварювач у фабриці холодильників, що її по двох роках закінчив. Виглядів на повну професійну співацьку працю-кар’єру в тому часі не було в Австралії. Опера у Сіднею, у супермодерному стилі, ще була у стадії організації. У 1950 році він одержав тільки zatrudнення на кілька чвертьгодинних концер-

тів у державному радіо. Працював урядником у відділі лісництва. Пробував теж влаштувати концерти для рідної громади, співав для себе і своїх, врешті взявся за хорову диригентуру, хоч це абсолютно не сприяло голосові оперового співака. У 1952 році перебирає по смерті М. Струка диригентуру репрезентативного українського національного хору „Боян” в Австралії.

У 1953 році заблисла надія, бо у Сіднею засновано Австралійську Національну Оперову Компанію, якої членом став наш Василь. Та спершу він мусів розучити в англійській мові партії Фігара в опері „Севільський Цирулик” — Сільвія в опері „Паячі” — та Марсела в опері „Богема”. Йі здавалось, що все-таки усміхнулась йому доля. На жаль, оперова компанія не мала фінансової бази, сезон був запланований тільки на шість тижнів й то у роз’їздах. А Василь Матіяш працював як державний урядовець і не міг дозволити собі на виїзди, бо утратив би працю, одну базу прожитку. Йі так пропала знова надія на оперову кар’єру, знову мусів обмежитися до концертних виступів і на радіопрограмах.

Під його керівництвом хор „Боян” довгий час був найкращим хором в Австралії, дав сотні концертів не лише для українців, але також й чужинців у першорядних залах, включно із концертами у відомій славній „Сіднейській Опері”. У 1962 році Василь Матіяш організував пластовий хор „Юний Боян”, а в 1967 році перебирає диригентуру церковного українського католицького хору при парафії св. Андрея у Лідкомбі, передмістю Сіднею.

Від перших днів побуту в Австралії був членом Пласту, згодом станичним сіднейської станиці, головою Пласту на цілу Австралію, кількакратним комендантом пластових таборів, постійним колпортером пластових видань та головою сеньйорату. Крім того завжди знаходив час, щоб вчити в українських суботніх школах та курсах українознавства. Був основоположником товариства „Відродження” в Австралії та церковного братства св. Андрея у Сіднею. А у 1980 році головою Об’єднання Українських Католицьких Організацій Австралії, з рани якої у 1979 році брав участь у з’їзді в Римі.

Василь наспівав кілька пластинок, а недавно пластинку „Співаночки”, чим залишив нам, зокрема приятелям та товаришам й любителям пісні, „вічний дарунок” своїм незвичайно приємним ліричним баритоновим голосом.

Дуже часто уболівав над втратою співацької кар’єри, згадуючи із жалем своїх друзів: покійного Міро Скаля. Любо Мацюка та Теодора Юськова, що з ним разом вчилися у Відні, а виїхавши до ЗСА і Франції, працювали професійно у театрі. Праця на хліб насущний, громадська праця та виховна у Пласті, школах українознавства, хорах та церквах займала багато часу, включно із суботами та неділями, що виснажувало його здоров’я.

Шістнадцятого липня 1982 року Василь Матіяш помер після тяжкої недуги у Сіднею, залишивши у смутку дружину Ерну фон Джованеллі, професійну піяністку, яка акомпанювала йому та хорові „Боян” 32 роки, брата Остапа у Мельборні та сестру в Україні.

Величавий похорон відбувся у суботу, 19 липня 1982 року з української католицької церкви св. Андрія у Лідкомбі, передмістю Сіднею; тлінні останки маестра Василя Матіяша зложено на вічний спочинок на українському католицькому цвинтарі Руквуд в Сіднею. Похоронні відправи відслужили оо. митрат І. Шевців та З. Хоркавий. Евлогію у церкві та прощальне слово на цвинтарі виголосив о. парох І. Шевців, співав церковний хор, понад шістсот осіб взяло участь у похороні.

Покійний Василь Матіяш був чесною, скромною, незвичайною людиною, точною та вирозумілою, ніколи не мав ворогів чи навіть противників, а ціле своє життя присвятив музиці, Церкві та своєму народові. У ньому українська громада втратила людину, що буде тяжко її скоро заступити. Був незвичайно активний майже у всіх ділянках церковного, музичного, виховного та громадського життя в Австралії. Свою многогранну діяльність на ниві української культури славної пам'яті Василь Матіяш закінчив на 71-му році життя.

Нехай тих кілька скромних рядків будуть признанням, що оперовий співак Василь Матіяш, хоч у дуже невідрадних життєвих обставинах в наслідок трагічних воєнних подій і нашої бездержавности, все таки не заламався, а виконав своє життєве завдання уповні, з посвятою.

Використані джерела

Мої власні спомини із студій у Вищому Музичному Інституті ім. Лисенка та в Українській Богословській Академії у Львові, в роках 1934-39.

Марійка Чигрин-Галабурда: „На могилу Василя Матіяша”, „Свобода” з 28 липня 1982.

„Василь Матіяш — не живе”, „Церква і життя”, Австралія, 1982.

Теодор Терен-Юськів: „Згадуючи співака”, „Свобода” з 29 липня 1983.

мгр. Євген Дачишин

**ОСТАННІЙ ЛИСТ БЛАЖЕННІШОГО ПАТРІЯРХА ЙОСИФА
ДО СВОІХ КОЛИШНІХ СТУДЕНТІВ**

Сл. Іс. Хр.

Рим, дня 29 лютого 1984.

**До Світлої Редакційної Колегії Третьої Частини „Світильника Істини”
в Торонто, Онтаріо, Канада.**

Світла Колегіє!

Дякую Вам дуже за підготовку та видання третього тому „Світильника Істини”, який Ви мені переслали і який був для мене великою радістю та потіхою. Зокрема дякую Вп. д-рові Павлові Сениці за великий труд, вложений в зібрання матеріалів і їх опрацювання.

Наша Львівська Богословська Академія одержала світлий пам’ятник в історичному, богословському й духовному бібліографічному скарбі.

Спасибі Вам усім за Вашу працю, дбайливість, пошану і любов до своєї Альма Матер. Нехай багатий на вічні щедроти Господь заплатить Вам багато своєю милістю за це велике діло, яке Ви увінчали таким успіхом.

Благословення Господне на Вас!

о. Йосиф, Патріярх і Кардинал

